

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/141/2020
Identifikačné číslo spisu: 5113243149
Dátum vydania rozhodnutia: 21.10.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Lalík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5113243149.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ I. Y., bývajúceho v J., K. Y. XXX, a 2/ C.. D. Y., bývajúcej v J., zastúpených Mgr. Petrom Balážom, advokátom v Martine, Volgogradská 10964/19, proti žalovanej Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o určenie neplatnosti ustanovení zmluvy o úvere, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 18 C 341/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. apríla 2018 sp. zn. 7 Co 13/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 18. apríla 2018 sp. zn. 7 Co 13/2018, ako aj uznesenie Okresného súdu Žilina z 21. septembra 2019 č. k. 18 C 341/2013-607 a uznesenie Okresného súdu Žilina z 10. decembra 2019 č. k. 18 C 341/2013-642, z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa žalobou podanou Okresnému súdu Žilina 19. decembra 2013 po pripustení jej zmien domáhali určenia, že ustanovenia bodu 11.1.1. v spojení s ustanoveniami 11.1.1.1., 11.1.1.2., 11.1.1.3. a 11.1.1.4., bodu 11.1.2., bodu 11.1.3. v spojení s ustanoveniami 11.1.3.1. a 11.1.3.2., bodu 11.3.1., bodu 11.4.1. v spojení s ustanoveniami 11.4.1.1., 11.4.1.3., 11.4.1.5., 11.4.1.8., 11.4.1.9., 11.4.1.12. a 11.4.1.16., bodu 9.2.1. v spojení s ustanoveniami 9.2.1.1., 9.2.1.2., 9.2.1.4., 9.2.1.5., 9.2.1.6., 9.2.1.7., 9.2.1.8. a 9.2.1.9., bodu 9.2.2., bodu 9.2.3., bodu 12.5. a bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru č. 99/589/05 z 29. septembra 2005, sú neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľskej zmluve a sú absolútne neplatné. Zároveň žiadali, aby súd uložil žalovanej povinnosť prostredníctvom predsedu a ďalšieho člena jej predstavenstva a predsedu jej dozornej rady ospravedlniť sa žalobcom za porušenie ich práv vyplývajúcich im z predpisov na ochranu spotrebiteľa, ktorých porušenie spočíva v zakomponovaní neprijateľných podmienok do obsahu spotrebiteľskej zmluvy o poskytnutí úveru č. 99/589/05 z 29. septembra 2005, a to do piatich dní od právoplatnosti rozsudku a nahradiť žalobcom trovy konania.

2. Okresný súd Žilina rozsudkom z 3. júla 2015 č. k. 18 C 341/2013-263 určil, že ustanovenia bodu

11.1.1. v spojení s ustanoveniami 11.1.1.1., 11.1.1.2. a 11.1.1.4., bodu 11.1.2., bodu 11.4.1. v spojení s ustanoveniami 11.4.1.1., 11.4.1.3., 11.4.1.5., 11.4.1.8., 11.4.1.9., 11.4.1.12. a 11.4.1.16., bodu 9.2.1. v spojení s ustanoveniami 9.2.1.1., 9.2.1.2., 9.2.1.4., 9.2.1.5., 9.2.1.6., 9.2.1.7., 9.2.1.8. a 9.2.1.9. a bodu 9.2.2. zmluvy o poskytnutí úveru č. 99/589/05 z 29. septembra 2005 sú neplatné, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia so žalovanou uzavreli 29. septembra 2005 zmluvu o poskytnutí úveru č. XX/XXX/XX (ďalej len „zmluva o poskytnutí úveru“), ktorá je spotrebiteľskou zmluvou, a žalobcovia ako spotrebiteľia majú na požadovanom určení (okrem bodu 11.1.1.3. zmluvy o poskytnutí úveru) naliehavý právny záujem, pretože ich zmluvný vzťah so žalovanou, ktorý existuje od roku 2005, bude trvať ešte niekoľko rokov a ich spotrebiteľské práva bez takéhoto určenia sú ohrozené, sú v právnej neistote a sú šikanózne obmedzovaní niektorými zmluvnými podmienkami. Podľa názoru súdu prvej inštancie vzhľadom na deň uzavretia zmluvy nie je možné na vec aplikovať Občiansky zákonník, a preto nie je možné ani určiť neprijateľnosť žalobou napadnutých zmluvných podmienok. Z tohto dôvodu žalobu v časti týkajúcej sa určenia neprijateľnosti týchto zmluvných podmienok zamietol a následne sa zaoberal iba ich (ne)platnosťou, pričom dospel k záveru, že vo výroku uvedené ustanovenia zmluvy o poskytnutí úveru sú neplatné z dôvodu, že spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcov ako spotrebiteľov, sú v rozpore s dobrými mravmi a zásadami poctivého obchodného styku, a tiež že (niektoré z nich) spôsobujú neprimerané obmedzenia v živote žalobcov, sú šikanózne, hraničia s únosnosťou ľudských práv, do ktorých neprimerane zasahujú, alebo sú v rozpore so zákonom. Vo zvyšnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol, pričom vo vzťahu k určení neplatnosti ustanovenia bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru, ktoré oprávňuje žalovaného jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu adekvátnym spôsobom pri zmene miery rizika klienta, uviedol, že toto ustanovenie neobchádza zákon ani sa neprieči dobrým mravom a prípadné posúdenie adekvátnosti zmeny úrokovej sadzby môže byť následne predmetom iného konania.

3. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcov a žalovanej v poradí druhým rozsudkom z 18. apríla 2018 sp. zn. 7 Co 13/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch, ktorými určil neplatnosť jednotlivých ustanovení zmluvy o poskytnutí úveru, potvrdil. Výrok, ktorým žalobu o určenie neprijateľnosti týchto zmluvných podmienok a o určenie neplatnosti a neprijateľnosti ustanovenia bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru zamietol, zmenil tak, že určil, že vo výroku špecifikované ustanovenia zmluvy o poskytnutí úveru sú neprijateľnými zmluvnými podmienkami a že ustanovenie bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a je neplatné. Žalobcom priznal proti žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu a vyslovil, že rozsudok súdu prvej inštancie v ostatnej odvolaními nenapadnutej časti zostáva nedotknutý.

3.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že na prejednávajúcu vec nie je možné aplikovať ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, pretože právna úprava spotrebiteľských zmlúv bola do Občianskeho zákonníka zavedená zákonom č. 150/2004 Z. z. s účinnosťou od 1. apríla 2004 a aj keď tento zákon za spotrebiteľské zmluvy výslovne neoznačil aj zmluvy podľa iných predpisov ako Občianskeho zákonníka, tieto zmluvy mali charakter spotrebiteľských zmlúv v zmysle už vtedy platného ustanovenia § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa. Výslovné označenie ostatných typov zmlúv (neupravených v ôsmej časti Občianskeho zákonníka) za spotrebiteľské zmluvy bolo uskutočnené na základe zákona č. 568/2007 Z. z., pričom v zmysle prechodného ustanovenia § 879j Občianskeho zákonníka sa týmito ustanoveniami spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2008. Ak teda predmetná úverová zmluva bola uzavretá pred 1. januárom 2008, jej posúdenie možno vykonať v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich spotrebiteľské zmluvy. Procesnoprávne ustanovenie, v zmysle ktorého bol súd oprávnený rozhodnúť o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, bolo do Občianskeho súdneho poriadku (§ 153 ods. 4 O.s.p.) zavedené na základe zákona č. 575/2009 Z. z. s účinnosťou od 1. marca 2010, a následne bolo prevzaté aj do novej procesnoprávnej úpravy (§ 298 C.s.p.). Časová pôsobnosť noriem civilného procesného práva je vybudovaná na zásade, že nadobúdajú túto pôsobnosť dňom svojej účinnosti a ak zákon neustanoví inak, nová právna úprava platí aj pre konania, ktoré boli začaté pred jej účinnosťou. Na základe týchto skutočností odvolací súd podľa § 388 C.s.p. zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že okrem neplatnosti vo výroku uvedených ustanovení zmluvy o poskytnutí úveru vyslovil aj ich neprijateľnosť, a uviedol, že dôvody, pre ktoré súd prvej inštancie konštatoval ich neplatnosť, sú

zároveň dôvodmi neprijateľnosti týchto zmluvných podmienok v zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

3.2. Námietku nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú, pretože mal za to, že z hľadiska princípu ochrany spotrebiteľa a zabezpečenia jeho právnej istoty v spotrebiteľských zmluvných vzťahoch podaná určovací žaloba naplňa svoju preventívnu funkciu a predchádza porušovaniu práv a povinností.

3.3. Vo vzťahu k určení neprijateľnosti a neplatnosti ustanovenia bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru podľa názoru odvolacieho súdu zmluva pripúšťa rôzny výklad pojmu „miera rizika klienta“, ktorý nie je nikde špecifikovaný, v dôsledku čoho neumožňuje žalobcom ako spotrebiteľom predpokladať obsah zmien úrokovej sadzby v budúcnosti a v právnom vzťahu s dodávateľom ich výrazne znevýhodňuje. Preto dospel k záveru, že ustanovenie bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a z tohto dôvodu je neplatné.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. a/, d/ a f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ C.s.p.

4.1. Podľa jej názoru v konaní nie je daná právomoc všeobecného súdu, ale rozhodcovského súdu na základe rozhodcovskej doložky uzavretej v zmluve o poskytnutí úveru, a prejednaní veci bráni prekážka res iudicata, pretože konanie o skôr podanej žalobe žalobcov o určenie neplatnosti ustanovenia bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru bolo právoplatne zastavené pre nedostatok právomoci súdu uznesením Okresného súdu Žilina zo 16. apríla 2014 č. k. 18 C 257/2013-111.

4.2. Žalovaná ďalej namietala, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces tým, že vyjadrenie žalobcov k možnému použitiu doteraz neaplikovaných ustanovení právnych predpisov jej bolo doručené len dva dni pred verejným vyhlásením rozsudku, a teda už nemala možnosť zaujať k nemu stanovisko, ďalej tým, že jej odvolací súd neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami, hoci ho o to výslovne požiadala, a napokon tým, že odvolací súd reálne neposúdil žiadnu argumentáciu strán k možnému použitiu doteraz neaplikovaných právnych predpisov, ale v podstate len skopiroval svoj v poradí prvý rozsudok vo veci.

4.3. Žalovaná rozhodnutiu odvolacieho súdu vytýkala, že spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pri ktorom sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože podľa jej názoru na požadovanom určení nie je daný naliehavý právny záujem, keď doteraz žiadne z napadnutých ustanovení zmluvy neboli proti žalobcom použité, žalobcovia sami deklarovali, že svoje zmluvné povinnosti nemajú v úmysle porušiť, a v prípade, ak by aj k uplatneniu niektorého z týchto ustanovení došlo, žalobcovia majú možnosť domáhať sa konkrétnej právnej ochrany prostredníctvom žaloby o splnenie povinnosti.

4.4. Žalovaná tiež zastáva názor, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to či možno vysloviť neprijateľnosť zmluvnej podmienky obsiahnutej v zmluve, ktorá bola uzavretá pred tým, ako bola zákonom prvýkrát zavedená možnosť vyslovenia neprijateľných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, a či je banka oprávnená jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu voči spotrebiteľovi v prípade existencie objektívnych okolností mimo dôvodov spôsobených klientom (spotrebiteľom), ak takáto možnosť vyplýva z platnej zmluvy o úvere. Poukázala pritom na ustanovenie § 53 ods. 15 písm. a/ Občianskeho zákonníka, ktoré stanovuje, že zmena úrokovej sadzby z vážnych objektívnych dôvodov bez jej oznámenia spotrebiteľovi nie je neprijateľnou zmluvou podmienkou, pokiaľ spotrebiteľ bol o nej riadne informovaný a bola mu daná možnosť vypovedať poskytovanú finančnú službu.

4.5. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedli, že namietané vady zmätočnosti nie sú dané a procesný postup odvolacieho súdu v konaní bol správny. Za neopodstatnenú považovali tiež námietku nesprávneho právneho posúdenia. Podľa ich názoru naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyplýva priamo zo zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a pokiaľ ide o ustanovenie bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru, toto nespĺňa zákonné predpoklady výnimky v zmysle § 53 ods. 15 písm. a/ Občianskeho zákonníka, pretože zmenu úrokovej sadzby neumožňuje len z vážnych objektívnych dôvodov, ale aj na základe naplnenia neurčitých, subjektívnych, nie vážnych a pre obe zmluvné strany

vpred neznámych dôvodov. Žalovanou vymedzené právne otázky pokladali za nesúvisiace s prejednávanou vecou a za irelevantné pre založenie prípustnosti dovolania v rozhodovanom spore. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné odmietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 30. júla 2019 sp. zn. 4 Cdo 148/2018 dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol a rozhodol, že žalobcovia majú proti žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

6.1. Dovolacie námietky žalovanej spočívajúce v tom, že sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 420 písm. a/ C.s.p.), a že v tej istej veci sa už právoplatne rozhodlo (§ 420 písm. d/ C.s.p.), vyhodnotil ako neopodstatnené a zároveň ako procesne nespôsobilé založiť prípustnosť dovolania, pretože pokiaľ neboli žalovanou riadne uplatnené v odvolaní a nestali sa tak predmetom odvolacieho konania, nemôžu byť ani spôsobilým predmetom dovolacieho konania.

6.2. Dovolací súd ďalej uviedol, že v konaní nezistil ani výskyt procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., pretože vo vzťahu k výzve súdu a následnému vyjadreniu strán k možnému použitiu iného právneho predpisu v zmysle § 382 C.s.p. považoval za postačujúce pre zachovanie práva na spravodlivý proces už len samotné doručenie vyjadrenia strany protistrane a neoznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami, na ktorom už strany nemajú priestor na akúkoľvek procesnú aktivitu relevantnú pre výsledok konania, nepovažoval za nesprávny procesný postup, ktorý by dosahoval až takú intenzitu, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.3. Námietku nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti a neprijateľnosti zmluvných podmienok na strane žalobcov ako spotrebiteľov a odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.) dovolací súd posúdil ako neopodstatnenú, pretože rovnako, ako aj súdy oboch nižších inštancií, zastáva názor, že vo vzťahu k napadnutým zmluvným podmienkam, ktorých obsahom sú neprímerané obmedzenia vlastníckej a zmluvnej slobody žalobcov, naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný a takisto vyplýva aj zo zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Postavenie žalobcov sa tak stane istejším a predídze sa prípadným ďalším sporom spojeným so zmluvou o poskytnutí úveru a jej obsahom.

6.4. Ďalej žalovaná namietala, že nemožno súdne určiť neprijateľnosť zmluvnej podmienky obsiahnutej v zmluve, ktorá bola uzavretá pred prijatím zákona č. 575/2009 Z. z. (t. j. pred 1. marcom 2010), ktorým prvýkrát bola takáto možnosť určenia do právneho poriadku zavedená. Keďže išlo o otázku doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nevyriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.), dovolací súd posúdil dovolanie žalovanej ako procesne prípustné, avšak nezistil, že by bolo dôvodné. Skutočnosť, že predmetná úverová zmluva je spotrebiteľskou zmluvou, vyplýva zo zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, ktorým boli spotrebiteľské zmluvy zadané, a teda sa na ňu vzťahujú ustanovenia o ochrane spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, ktoré Občiansky zákonník s účinnosťou (už) od 1. apríla 2004 sankcionuje absolútnou neplatnosťou. Deklarovať neprijateľnosť zmluvných podmienok a určiť ich neplatnosť teda bolo možné aj vo vzťahu k predmetnej úverovej zmluve, pretože tá bola uzavretá (až) 29. septembra 2005. Zákom č. 575/2009 Z. z. bola do právneho poriadku prvýkrát zavedená možnosť súdu vysloviť neprijateľnosť podmienok v spotrebiteľských zmluvách aj bez návrhu strany - ultra petit, avšak v žiadnom prípade to nemožno interpretovať tak, že by dovtedy súd nemohol určiť neprijateľnosť podmienky v spotrebiteľskej zmluve uzavretej pred jeho účinnosťou, zvlášť ak sa toho strana žalobou domáhala.

6.5. Dovolací súd napokon ako neopodstatnenú vyhodnotil aj námietku nesprávneho právneho posúdenia veci v otázke, či je banka oprávnená jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu voči spotrebiteľovi v prípade existencie objektívnych okolností mimo dôvodov spôsobených spotrebiteľom, ak takáto možnosť vyplýva zo zmluvy o úvere, pretože túto otázku, ktorej riešenie spočívalo predovšetkým v správnej interpretácii pojmu „zmena miery rizika klienta“, považoval za otázku skutkovú a nie právnu, a preto nespôsobilú založiť prípustnosť dovolania.

7. Ústavný súd Slovenskej republiky na sťažnosť žalovanej nálezom z 26. mája 2020 sp. zn. II. ÚS 43/2020 vyslovil, že rozsudkom najvyššieho súdu bolo porušené základné právo žalovanej na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie, tento rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie; zároveň žalovanej priznal náhradu trov konania.

7.1. Ústavný súd vo vzťahu k námietkam žalovanej zakladajúcich prípustnosť dovolania z dôvodu v

zmysle § 420 písm. a/ a d/ C.s.p. uviedol, že závery najvyššieho súdu o ich neopodstatnenosti považuje za ústavne akceptovateľné.

7.2. Takisto za ústavne akceptovateľné považoval aj právne závery najvyššieho súdu vo vzťahu k právnemu posúdeniu existencie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti ustanovení úverovej zmluvy z dôvodu zistenia neprijateľných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, pri ktorom nevzhliadol takú relevantnú odlišnosť alebo exces, ktorá by mohla založiť ústavnoprávny rozmer námietky žalovanej týkajúcej sa tejto otázky.

7.3. Za správnu považoval aj argumentáciu najvyššieho súdu k otázke, či možno určiť neprijateľnosť zmluvnej podmienky obsiahnutej v zmluve, ktorá bola uzavretá pred tým, ako bola zákonom č. 575/2009 Z. z. prvýkrát zavedená takáto možnosť do slovenského právneho poriadku. Ústavný súd skonštatoval, že najvyšším súdom aplikovaný výklad vychádza z relevantných noriem platného práva v časových súvislostiach a rešpektuje účel a zmysel právnej ochrany spotrebiteľa. Najvyšší súd tak konal v súlade so zákonom a so všeobecným princípom spravodlivosti, a preto jeho závery sú ústavne akceptovateľné a naopak, práve zaujatie opačného názoru by bolo možné považovať za prejav prílišného formalizmu.

7.4. Ústavný súd ale nesúhlasil s posúdením námietok žalovanej zakladajúcich prípustnosť dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Podľa jeho názoru požiadavka zachovania princípu kontradiktórnosti konania v odvolacom konaní sa vzťahuje aj na postup podľa § 382 C.s.p., pri ktorom vyjadrenie strany k možnému použitiu iného predpisu je potrebné protistrane nielen doručiť, ale aj poskytnúť jej reálnu možnosť reagovať na v ňom tvrdené skutočnosti a môcť tak ovplyvniť ďalší postup súdu a výsledok konania. Pri kumulácii okolností daného prípadu - t. j. doručenia relevantného vyjadrenia protistrany dva dni pred vytyčeným termínom verejného vyhlásenia rozsudku, neurčenia lehoty na vyjadrenie sa k zaslanému podaniu protistrany a neupovedomenia o termíne verejného vyhlásenia rozsudku napriek výslovnej žiadosti žalovanej podľa § 219 ods. 3 C.s.p. - bol postup odvolacieho súdu formalistický a zároveň ním bolo žalovanej znemožnené, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pokiaľ dovolací súd v takomto postupe odvolacieho súdu nevzhliadol vadu zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., jeho postup treba rovnako vnímať ako formalistický a arbitrárny.

7.5. Za ústavne neudržateľné považoval tiež zdôvodnenie najvyššieho súdu, že neupovedomenie o termíne a mieste verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu v zmysle § 219 ods. 3 C.s.p. nezakladá vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p., a navyše je tiež v rozpore s jeho doterajšou ustálenou rozhodovacou praxou. Názor, že na samotnom verejnom vyhlásení rozsudku strany nemajú priestor na akúkoľvek relevantnú procesnú aktivitu, pretože sa na ňom okrem vyhlásenia rozsudku už nevykonáva žiadny iný úkon, a preto neoznámenie miesta a času jeho vyhlásenia nespôsobuje pre stranu taký negatívny dôsledok, ktorý by sa zároveň vzťahoval na výsledok konania, by znamenal, že ustanovenie § 219 ods. 3 C.s.p. je samoúčelné a obsolentné. Pokiaľ najvyšší súd náležitým spôsobom neodôvodnil nepreukázanie relevantných okolností vylučujúcich neústavnosť postupu odvolacieho súdu pri nesplnení tejto povinnosti, aj túto námietku žalovanej treba považovať za dôvodnú.

7.6. Napokon ústavný súd uviedol, že otázku, či je banka oprávnená jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu voči spotrebiteľovi v prípade existencie objektívnych okolností mimo dôvodov spôsobených klientom, ak takáto možnosť vyplýva z predmetnej zmluvy, nepokladá za otázku skutkovú, ale už za otázku právnú, pretože ide o posúdenie (ne)prijateľnosti a (ne)platnosti zmluvnej podmienky a záver o tom, či ustanovenie zmluvy spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, je záverom právnym. Pokiaľ žalovaná uvedenú otázku vymedzila zákonu zodpovedajúcim spôsobom, následná konklúzia najvyššieho súdu, že táto nebola relevantná pre právne posúdenie veci, bola nesprávna.

8.1. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) v intenciách rozhodnutia ústavného súdu súc viazaný jeho právnym názorom po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je nielen prípustné, ale aj dôvodné, a preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 C.s.p.).

9.1. Podľa ustanovenia § 420 C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

10. Pokiaľ žalovaná prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. a/ a d/ C.s.p., dovolací súd uvádza, že s týmito dôvodmi prípustnosti sa už vysporiadal vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vydaných v prejednávanej veci (4 Cdo 223/2016 a 4 Cdo 148/2018) a od svojho vysloveného názoru, ktorý ústavný súd vyhodnotil ako ústavne akceptovateľný, sa nemá dôvod odchyliť a naďalej sa s ním plne stotožňuje. Podľa názoru dovolacieho súdu tieto namietané vady nie sú spôsobilé založiť prípustnosť dovolania, a to ani z hľadiska procesného (pretože tým, že ich žalovaná nenamietla v odvolaní, a tak ich svojou procesnou aktivitou nevymedzila ako predmet odvolacieho prieskumu, racionálne nemôžu byť ani predmetom dovolacieho prieskumu, ktorý je ako mimoriadny opravný prieskum subsidiárny k riadnemu opravnému prieskumu v odvolacom konaní; preto sa žalovaná musí uspokojiť s ich posúdením v rozsahu, v akom na ne v zmysle § 380 ods. 2 C.s.p. prihliadol odvolací súd), ani z hľadiska vecného (pretože právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť predmetný spor neexistuje, lebo rozhodcovská zmluva dojednaná v predmetnej úverovej zmluve, na základe ktorej mala byť právomoc rozhodcovského súdu založená, a navyše uzavretá iba žalobcom 1/ a nie aj žalobkyňou 2/, je ako neprijateľná zmluvná podmienka neplatná a prekážku veci právoplatne rozsúdenej môže založiť len právoplatné meritórne rozhodnutie, a nie procesné rozhodnutie o zastavení konania pre nedostatok právomoci).

11. Žalovaná prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala tiež z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. a namietala, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces, a to tým, že odvolací súd jej doručil vyjadrenie žalobcov k možnému použitiu doteraz neaplikovaného ustanovenia právneho predpisu len dva dni pred verejným vyhlásením rozsudku, a tak jej znemožnil možnosť zaujať k nemu stanovisko, ako aj tým, že jej odvolací súd elektronickými prostriedkami neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, hoci ho o to výslovne požiadala.

12.1. Pokiaľ ide o námietku porušenia povinnosti súdu oznámiť strane na jej výslovnú žiadosť miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami v zmysle § 219 ods. 3 druhej vety C.s.p., z doterajšej judikatúry ústavného súdu (porov. II. ÚS 169/2019, II. ÚS 152/2020, II. ÚS 162/2020) vyplýva, že ústavný súd rozlišuje ústavnoprávny a procesnoprávny rozmer tejto námietky. Podľa jeho názoru opomenutie takéhoto oznámenia je zjavne nezákonným postupom súdu, ktorým dochádza k odňatiu možnosti strany sporu konať pred súdom a tým aj k naplneniu prípustnosti dovolania z dôvodu v zmysle § 420 C.s.p., avšak sám osebe nemusí dosahovať intenzitu porušenia ústavných práv tejto strany sporu, pretože pre posúdenie ústavnosti takéhoto síce zjavne nezákonného postupu súdu je rozhodujúce, či sa do dispozičnej sféry a vedomia strany dostalo v dostatočnom časovom predstihu (t. j. v lehote najmenej päť dní) riadne upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (na úradnej tabuli súdu či na jeho internetovej stránke), aj keď nie elektronickými prostriedkami. Z uvedenej argumentácie teda vyplýva, že neoznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami strane na jej žiadosť je nesprávnym procesným postupom súdu dosahujúcim takú intenzitu, že ním dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., ale nie aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (hoci právo na spravodlivý proces je ich imanentným komponentom), pretože v danom prípade nemožno uzavrieť, že by konaním súdu bol celkom odignorovaný princíp verejnosti konania, zahrňujúci i verejné vyhlasovanie meritórnych rozhodnutí, a že by strana nemala vôbec žiadnu

možnosť dozvedieť sa o mieste a čase vyhlásenia rozsudku. Záver, v zmysle ktorého by sa strana nemohla účinne domáhať nápravy uvedenej vady - ak teda nie z ústavnoprávneho hľadiska, tak aspoň z procesnoprávneho hľadiska v rámci inštančného postupu pred všeobecnými súdmi -, by znamenal, že ustanovenie § 219 ods. 3 druhá veta C.s.p. je v právnom poriadku samoúčelné a nadbytočné.

12.2. So zreteľom na uvedené dovolací súd, súc viazaný právnym názorom ústavného súdu, uzatvára, že neoznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu, hoci o to žalovaná výslovne požiadala, treba považovať za nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým bolo porušené právo žalovanej na spravodlivý proces a ktorým došlo k založeniu prípustnosti jej dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a robí jej dovolanie v zmysle § 431 ods. 1 C.s.p. dôvodným. Keďže tento procesný nedostatok odvolacieho súdu, spočívajúci v neuskutočnení ustanovenia § 219 ods. 3 druhej vety C.s.p., je z procesného hľadiska nenapraviteľný a nedá sa zhojiť (porov. 3 Cdo 254/2018, 4 Cdo 132/2017, 5 Cdo 14/2018, 5 Cdo 58/2019), nezostáva dovolaciemu súdu iná možnosť, než napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1 a § 450 C.s.p.).

13.1. K námietke žalovanej týkajúcej sa nedoručenia vyjadrenia stanoviska žalobcov k jej vyjadreniu k možnému použitiu dovtedy neaplikovaného právneho predpisu (§ 382 C.s.p.) dovolací súd uvádza, že svojím uznesením sp. zn. 4 Cdo 223/2016 zrušil v poradí prvý rozsudok odvolacieho súdu ako prekvapivý a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd vzhľadom na právny názor dovolacieho súdu, ktorým bol viazaný, v ďalšom konaní postupoval v zmysle ustanovenia § 382 C.s.p. a vyzval strany k možnému použitiu doteraz neaplikovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré podľa jeho názoru na meritórne posúdenie vecí dopadajú. Váde prekvapivosti rozhodnutia sa predchádza už samotným doručením tejto výzvy súdu stranám, pretože ňou si súd plní osobitný druh mandukčnej (poučovacej) povinnosti oboznámiť strany so svojím právnym názorom na vec. Ustanovenie § 382 C.s.p. žiadnu ďalšiu povinnosť súdu výslovne neukladá, a teda ani povinnosť vzájomne doručiť stranám ich vyjadrenia podané na uvedenú výzvu súdu, ani povinnosť poskytnúť stranám lehotu na protivyjadrenie k tomuto podaniu protistrany a následne toto protivyjadrenie opäť doručiť protistrane. Tento ďalší procesný postup súdu je ovládaný princípom kontradiktórnosti konania, vrátane jeho materiálneho korektívu spočívajúceho v tom, že ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces. Podľa názoru dovolacieho súdu princíp kontradiktórnosti konania musí byť korigovaný zásadou efektivity a racionality, pretože inak by sa z konania stal neustály, opakujúci sa a nikdy nekončiaci proces vyjadrovania sa jednej strany k vyjadreniu druhej strany. Účelom poskytnutia súdnej ochrany totiž nie je len poskytnutie prístupu k súdu a možnosť vedenia súdneho konania, ale predovšetkým vydanie súdneho rozhodnutia v primeranom čase, ktorým sa poskytnutie súdnej ochrany završuje. Z toho vyplýva, že súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konania a je iba na jeho posúdení, kde je rozumná hranica takúto konfrontáciu ukončiť.

13.2. Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že na výzvu odvolacieho súdu v zmysle § 382 C.s.p. svoje právo vyjadriť sa k možnému použitiu doteraz neaplikovaných ustanovení využila len žalovaná, a to podaním zo 6. marca 2018. Odvolací súd následne postupoval správne (t. j. v súlade s princípom kontradiktórnosti konania), ak toto vyjadrenie žalovanej doručil žalobcom, avšak podľa názoru dovolacieho súdu s ohľadom na dovtedajšie vedenie sporu a substancovanie skutkových tvrdení a právnych argumentov už nad rámec zásady efektivity a racionality vyzýval žalobcov na protivyjadrenie k podaniu žalovanej a určoval im na to lehotu. Žalobcovia, ktorí vyjadriť sa na výzvu súdu v zmysle § 382 C.s.p. nepovažovali za potrebné, zareagovali až na vyjadrenie žalovanej podaním z 9. apríla 2018, ktoré následne na základe tzv. súdneho referátu odvolacieho súdu z 11. apríla 2018 bolo elektronicky zaslané žalovanej a zároveň bol určený termín verejného vyhlásenia rozsudku na deň 18. apríla 2018.

13.3. K vyjadreniu žalovanej k možnému použitiu doteraz neaplikovaných právnych predpisov zo 6. marca 2018 a k následnému protivyjadreniu žalobcov z 9. apríla 2018 je predovšetkým potrebné uviesť, že ich podstatný obsah sa ani tak netýkal samotného predmetu výzvy odvolacieho súdu k možnému použitiu doteraz neaplikovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, čiže právnej otázky zákonnej možnosti určenia nielen neplatnosti, ale aj neprijateľnosti zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách uzavretých pred 1. marcom 2010 (t. j. pred prijatím zákona č. 575/2009 Z. z.) vo výroku rozsudku, ku ktorej výzva odvolacieho súdu v zmysle § 382 C.s.p. smerovala, ale otázky, či žalobou

napadnuté ustanovenie bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru obstojí v teste neprijateľnosti, a teda či je platné alebo nie. Z obsahu týchto podaní teda vyplýva, že samé strany nepripisovali relevanciu otázke možného použitia doteraz neaplikovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, na vyjadrenie ku ktorej boli vyzvané, ale argumentácii, či uvedené ustanovenie zmluvy spôsobuje alebo nespôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľov. Dovolací súd zastáva názor, že žalovaná mala v konaní dostatočný priestor na to, aby zareagovala na otázku neplatnosti ustanovenia bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru z dôvodu jeho neprijateľnosti a aktívne aj tak učinila, a to nielen v konaní pred súdom prvej inštancie, ale najmä vo vyjadrení k odvolaniu žalobcov, ktorým namietali nesprávne právne posúdenie tejto čiastkovej otázky súdom prvej inštancie, následne aj v dovolaní proti v poradí prvému rozsudku odvolacieho súdu, a priestor na reakciu využila aj vo vyjadrení na výzvu súdu v zmysle § 382 C.s.p., a preto dovolací súd na rozdiel od ústavného súdu je toho názoru, že za daných okolností bolo aplikovanie materiálneho korektívu princípu kontradiktórnosti odôvodnené. S názorom ústavného súdu sa možno stotožniť v tom smere, že ak odvolací súd poskytol možnosť žalobcom reagovať na vyjadrenie žalovanej a určil im na to lehotu, rovnakú možnosť mal dať i žalovanej a poskytnúť jej lehotu na protivyjadrenie k podaniu žalobcov. Pokiaľ tak odvolací súd neurobil, v rozpore s princípom rovnosti účastníkov konania zvýhodnil žalobcov pri uplatňovaní ich procesných práv oproti žalovanej, čím bol naplnený dôvod prípustnosti dovolania žalovanej podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a zároveň dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 C.s.p.

14. Žalovaná ďalej vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

15.1. K námietke žalovanej, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení, keď sa odvolací súd pri riešení právnej otázky, či žalobcovia ako spotrebiteľia majú naliehavý právny záujem na určení neplatnosti a neprijateľnosti zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve bez toho, aby tieto zmluvné podmienky boli voči nim aplikované, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), podľa ktorej tam, kde je možné žalovať o splnenie povinnosti, nie je daný naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, dovolací súd uvádza, že zastáva názor, že naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení je daný, a to

(i) jednak so zreteľom na individuálne okolnosti prejednávaneho prípadu, keďže žalobou úspešne napadnuté ustanovenia zmluvy o úvere spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcov ako spotrebiteľov, neprimerane zasahujú do ich vlastníckej a zmluvnej slobody alebo sú vo svojej podstate sankciami za porušenie zmluvných povinností, vrátane porušenia povinností zo záväzkových vzťahov s tretími osobami, ktoré s predmetným úverovým vzťahom nijako nesúvisia. Podaná žaloba teda napĺňa svoj preventívny účel, predchádza porušovaniu práv a povinností a možno ňou dosiahnuť zamedzenie ďalších sporov, ku ktorým by uplatnenie týchto neprijateľných a v tom dôsledku neplatných zmluvných podmienok mohlo viesť. Postavenie žalobcov v predmetnom právnom vzťahu sa tak stane istejším, pretože nebudú neprimerane obmedzovaní na svojich právach a slobodách a vystavení protiprávnej hrozbe sankciami, ktoré sú dojednané v rozpore s platným právom (za ktoré treba považovať aj sankcie v podobe neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách; § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka), ktorú nikto nie je povinný znášať.

(ii) a jednak vyplýva z práva spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, garantovaného zákonom č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov (porov. 1 M Cdo 1/2009, 8 Cdo 483/2014, 2 Cdo 233/2017).

15.2. Právne posúdenie tejto otázky odvolacím súdom je teda správne a v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, preto táto dovolacia námietka žalovanej nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť jej dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Zároveň je potrebné dodať, že aj ústavný súd takéto riešenie považoval za ústavne konformné, a preto dovolací súd nemá dôvod sa odchyliť od svojho predchádzajúceho názoru, ktorý uviedol vo svojom rozsudku sp. zn. 4 Cdo 148/2018 v bodoch 22 až

16.1. Dovolací súd zotrúva na svojom predchádzajúcom názore - ktorý tiež ústavný súd vyhodnotil za ústavne akceptovateľný - aj pokiaľ ide o riešenie právnej otázky, či možno vysloviť (určiť) neprijateľnosť zmluvnej podmienky obsiahnutej v zmluve, ktorá bola uzavretá pred tým, ako bola zákonom č. 575/2009 Z. z. prvýkrát zavedená možnosť vyslovenia neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, t. j. pred 1. marcom 2010 (porov. body 26 až 29 rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 148/2018). Keďže od tejto právnej otázky záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte vyriešenou, dovolanie žalovanej je v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. prípustné, ale nie je dôvodné, pretože právne posúdenie veci odvolacím súdom, pokiaľ išlo o túto otázku, bolo správne (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

16.2. Spotrebiteľské zmluvy boli v slovenskom právnom poriadku zadefinované na základe ustanovenia § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa s účinnosťou od 25. novembra 2004 tak, že spotrebiteľskou zmluvou je o. i. aj zmluva uzavretá podľa Obchodného zákonníka, vrátane zmluvy o úvere. Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami a zákaz ich používania v spotrebiteľských zmluvách boli do Občianskeho zákonníka inkorporované s účinnosťou od 1. apríla 2004, ktorý ich počnúc týmto dňom sankcionuje absolútnou neplatnosťou (§ 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka; teraz § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka). Ak teda predmetná zmluva o úvere bola medzi stranami uzavretá až 29. septembra 2005, dopadajú na ňu spomenuté zákonné ustanovenia, a preto vo vzťahu k nej možno deklarovať neprijateľnosť zmluvných podmienok, zvlášť keď sama strana takéto určenie žalobou vymedzí ako predmet súdneho konania. Z tohto dôvodu argumentáciu žalovanej, že až prijatím zákona č. 575/2009 Z. z. bolo procesne možné určiť neprijateľnosť podmienky v spotrebiteľských zmluvách, treba považovať - ako uviedol ústavný súd - za tendenčnú, striktné formalistickú, a teda nesprávnu.

17. Žalovaná napokon vyvodzovala prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania tiež z toho, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky - či je banka oprávnená jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu voči spotrebiteľovi v prípade existencie objektívnych okolností mimo dôvodov spôsobených klientom (spotrebiteľom), ak takáto možnosť vyplýva z platnej zmluvy o úvere - ktorá ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.), a vytýkala, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pretože podľa ustanovenia § 53 ods. 15 písm. a/ Občianskeho zákonníka, ktoré stanovuje, že zmena úrokovej sadzby z vážnych objektívnych dôvodov bez jej oznámenia spotrebiteľovi nie je neprijateľnou zmluvou podmienkou, pokiaľ spotrebiteľ bol o nej riadne informovaný a bola mu daná možnosť vypovedať poskytovanú finančnú službu, a preto ustanovenie bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru nemôže byť z tohto dôvodu neplatným.

18. Pokiaľ ide o samotnú dovolateľkou nastolenú právnu otázku, podľa názoru dovolacieho súdu niet sporu o tom, že zmluvná podmienka, ktorá oprávňuje dodávateľa finančných služieb z vážneho objektívneho dôvodu zmeniť úrokovú sadzbu, ak sa súčasne zaviazá bez zbytočného odkladu o tom a o možnosti spotrebiteľa vypovedať spotrebiteľskú zmluvu písomne spotrebiteľa informovať a ak spotrebiteľ má právo bezplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu, nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, keďže ju spod skutkovej podstaty neprijateľnosti výslovne vyčleňuje ustanovenie § 53 ods. 15 písm. a/ Občianskeho zákonníka (zavedené do Občianskeho zákonníka zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov s účinnosťou od 1. júna 2010, ktorým sa v zmysle § 879m Občianskeho zákonníka spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. júnom 2010) a ustanovenie čl. 3 ods. 3 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení s bodom 1 písm. j/ a bodom 2 písm. b/ prílohy k tejto smernici. Predmetom právneho posúdenia v prejednávanej veci však nebola otázka, tak ako bola nastolená žalovanou, ale otázka, či ustanovenie bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru tak, ako je formulované, spĺňa alebo nespĺňa podmienky výnimky uvedenej v ustanovení § 53 ods. 15 písm. a/ Občianskeho zákonníka (tzv. negatívne znaky skutkovej podstaty neprijateľnosti), pretože podľa doslovného textu ustanovenia bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru sa oprávnenie banky jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu nepriznáva v prípade existencie „vážneho objektívneho dôvodu“,

ale v prípade, „ak dôjde k zmene miery rizika klienta“. Inými slovami, právne posúdenie veci záviselo od interpretácie jazykového vyjadrenia ustanovenia bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru, či možno „zmenu miery rizika klienta“ subsumovať pod „vážny objektívny dôvod“ tak, ako to má na mysli ustanovenie § 53 ods. 15 písm. a/ Občianskeho zákonníka, resp. či „zmena miery rizika klienta“ je alebo nie je tou „objektívnou okolnosťou mimo dôvodov spôsobených klientom“ tak, ako to tvrdí žalovaná.

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že právne posúdenie veci ohľadne tejto časti sporu nezáviselo od právnej otázky formulovanej žalovanou, lebo táto otázka nedopadá na skutkový stav veci (nie je dostatočne priliehavá k skutkovému stavu veci), a preto nemôže byť relevantná pre založenie prípustnosti jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Navyše, samotná žalovaná nastolená otázka obsahuje v sebe istú formu sugestívnosti, ktorou sa podsúva záver, že ustanovenie bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru nepochybne napĺňa znaky uvedené v ustanovení § 53 ods. 15 písm. a/ Občianskeho zákonníka a že je platné. V skutočnosti ale ide o záver, ktorý je potrebné z vykonaných dôkazov zistiť, pričom toto zistenie a následné právne posúdenie, či predmetná zmluvná podmienka je alebo nie je prijateľná a platná, je povinný vykonať nezávisle súd.

20. Na druhej strane však žalovanej treba prisvedčiť v tom, že odôvodnenie neprijateľnosti a neplatnosti ustanovenia bodu 4.6. zmluvy o poskytnutí úveru odvolacím súdom je nedostatočné a nedáva dostatočnú odpoveď na jej rozsiahlu argumentáciu, že spadá pod ustanovenie § 53 ods. 15 písm. a/ Občianskeho zákonníka, a preto je vylúčené spod neprijateľnosti, pričom práve špecifická odpoveď na túto argumentáciu sa javí ako potrebná pre riadne odôvodnenie rozhodnutia a zachovanie práva žalovanej na spravodlivý proces. Právne posúdenie (ne)prijateľnosti a (ne)platnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa jednostrannej zmeny úrokovej sadzby je potrebné posúdiť v širšom kontexte, teda nielen z pohľadu Občianskeho zákonníka ako všeobecného súkromnoprávneho predpisu, ale aj z pohľadu osobitných právnych predpisov z oblasti bankového a finančného práva. Dovolací súd týmto rozhodnutím pre výskyt procesných väd zmätočnosti napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušuje a vec sa tak vracia od štádia odvolacieho konania na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Aby však nové rozhodnutie odvolacieho súdu netrpelo vadou nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti v tejto právnej otázke, bude povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa nielen s tvrdením žalobcov, že pojem „zmena miery rizika klienta“ a jeho odvodzovanie od „behaviorálneho skóringu“ (t. j. skóringu správania sa) klienta skôr evokujú, že sa vzťahujú nie na objektívne skutočnosti, ale na subjektívnu stránku (individuálne hodnotenie) klienta - spotrebiteľa, pričom hodnotené okolnosti sú vopred žalobcom ako spotrebiteľom neznáme, a preto netransparentné, ale aj so skutočnosťou tvrdenu žalovanou, že osobitné právne predpisy predpokladajú a oprávňujú banku na jednostranné vykonanie zmeny (fixnej či variabilnej) úrokovej sadzby úverov na bývanie bez nutnosti uzatvoriť dodatok k zmluve o úvere, a to aj s prihliadnutím na kreditnú kvalitu klienta (schopnosť spotrebiteľa splácať úver), ktorej hodnotenie vždy v sebe zahŕňa aj subjektívny a individuálny prvok.

21.1. Sumarizujúc uvedené, pokiaľ žalovaná vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p., dovolací súd uzatvára, že jej dovolanie je v zmysle tohto ustanovenia nielen prípustné, ale aj dôvodné (§ 431 ods. 1 C.s.p.), pretože opodstatnene vytyka, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu jej bolo znemožnené uskutočňovanie jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (porov. body 12 a 13 tohto uznesenia). Z tohto dôvodu dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 C.s.p.) s tým, že odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení viazaný (§ 455 C.s.p.) a v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

21.2. Dovolací súd zároveň zrušil aj uznesenie Okresného súdu Žilina z 21. septembra 2019 č. k. 18 C 341/2013-607 a uznesenie Okresného súdu Žilina z 10. decembra 2019 č. k. 18 C 341/2013-642, ktorým bolo rozhodnuté o výške náhrady trov konania, pretože ide o závislý výrok od dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a jeho zrušením stratili svoj podklad (§ 439 písm. a/ C.s.p.); v opačnom prípade by tieto rozhodnutia o trovách konania bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie vo veci samej zostali osamotené a strácali by rozumný zmysel, čo by odporovalo princípu právnej istoty (I. ÚS 549/2015). V tejto súvislosti sa žiada už len dodať, že závislým výrokom môže byť

nielen (opravným prostriedkom nedotknutý) výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.